...նայ չէր խղճմտանքից և չէր ամաչել, եթէ գրաւ-նից ելած ակադէմ կայ ձեր մէջ, գոնէ միմեանց—Ահա ձեր խօսքերը. «Դեռ 1879 թուին, երբ Ալեքսանդրապոլից Անի գաղթել ցանկացող 37 գերդաստաններից բաղկացած ընկերութիւնը գաղթի այդ գործը գլուխ բերելու համար մեզ- [illegible], նոյն աշխատելու եղբայր, այդ պարոնն էլ (իբրև ես) մի քանի անձանց յատուկ նպաստով և միջնորդութեամբ (միթէ) ընկերութիւն, միայն իր սեփական ծախսերով մեզ հետ ճանաչելու (ինչու. փոխ էր գանել). համայնքների բերանը (այդ քեզ բաւքդ) պարոնը պառակտ ընկերութեան փողերը (երեսի փող առնելի)»։

Կներէք, պարոններ, մարդիկ կան որ սուտ խօսելու ժամանակ աչքերը են խռում, որ դժուար է հասկանալ նրանց սուտը, բայց դժբաղդաբար դուք, ինչպէս երեւում է, դեռ բաղդ չէք ունեցել վարժուել ձեր այդ արհեստի մէջ, որ խորագիտութեան բաւ քաղուրկել ձեր յօդուածի մէջ սուտը։ Ասացէք, խնդրեմ, կայ արդեօք մեզ կամ ներդաշնակութիւն ձեր այդ խօսքերի մէջ—եթէ ինձ ընկերութիւնը չէր ընտրել գլխաւոր աշխատելու, եթէ ընկերութիւնը միաբան համաձայնութեան չը տար խորհուրդի ժամանակ, որ ես հրաւիրված էի ընկերութիւնից, ինձ Կարս ուղարկելու, որին կարծում և կը վճռէ կարծեմ որը գիտէ Հայկազուանին, ուրեմն էլ ինչու կը խնդրէի ընկերութիւնից որ իմ սեփական ծախսով ուղարկէր ինձ Կարս, եթէ ես իմ անձնական գործերիս համար էի գնում. միթէ ինձ անչափ հարկաւոր էր Կարս գնալու համար ընկերութիւնից թոյլտւութիւն առնել, որին անգամ էլ չէի գրված. միթէ ես կախում ունէի ընկերութիւնից, որ ազատ, բոլորովին անկախ ընկերութեան պատուէրներից և, այսպէս ասած, հրահանգներից չէի կարող գնալ Կարս... ամաչեցէք, պարոններ, ամաչեցէք, որ յանդգնում էք այդպիսի յիմարութիւններ գրել...

Բայց ինչ վերաբերում է ձեր ասած ծախսը լսելու անդամական վճար 2 ր. 50 կոպէկին, որը իբրև ես հաստատած չեմ, ես այսքան միայն կարող եմ ասել, որ եթէ ձեր մէջ ազնուութեան նշոյլ լինէր, եթէ մարդկութիւնը մի փոքր ճանաչած լինէիք, այդ փողը լրագրութեան միջոցաւ չէիք պահանջի ինձանից, քանի որ անգամ ես չէի գրված, այլ հայրս էր գրված, որը չը գիտեմ հաստատե՞լ թէ ոչ, իսկ եթէ նա էլ չէ հաստատած՝ միթէ չէիք կարող ձեռնուոր կերպով պահանջել ինձանից այդ գումարը, երբ ես Ալեքսանդրապոլում էի, և միթէ ես չէի վճարի այդ փողը, որ դուք երկու տարուայ ընթացքում ոչ մի անգամ պահանջած չէ լինելով ինձանից, այսօր ուղղակի լրագրութեան միջոցաւ էք պահանջում... Եթէ դա սև նախանձի արդիւնք չէ, եթէ դա թշնամութիւն չէ, ապա ինչ է, ասացէք, խնդրեմ. Մենք պահանջում ենք, այո, համայնական կուսակցութեան, բայց միթէ մարդ այնքան ասոր հոգով պէտք լինի, որ իր հակառակորդի պատիւը խելայ այդպիսի անազնիւ և ապառա միջոցներով պղտորելու... Լաւ խելացէք, պարոններ, նրանց և ձեր համախոհները, որ այդպիսի ազատ խորհրդակցութիւններով անկարող կը լինէք թուլացնել իմ մաքուր զգացմունքները և շողոքորթել ինձ ձեր հասած խմբի մէջ, ինձ արդէն քաջ յայտնի էր, որ ձեզ նմանների թիւը շատ կը լինի, որովհետև փողը գաղտնի կերպով չեմ առել ձեզնից, այլ պարզ և համարձակ, բայց այդ մարդիկ ոչինչ նշանակութիւն չունեն ինձ համար...

Ահա պատմով վերջացնում եմ իմ պատասխանս խորին շնորհակալութիւն յայտնելով ձեզ ձեր ինձ տուած բարի խորհուրդի պատճառաւ, բայց մի փոքր և դուք ազնիւ եղէք՝ ընդունեցէք իմ անկեղծ բարեկամի խորհուրդը.—Թողնել ձեր այժմեան վարած անառողջական և դատարկապորտի կեանքը և մի փոքր մտածել ձեր ապագայ կեանքի վրա։ Փոխանակ պարապ, անօգուտ անցնելու երիտասարդական օրերը, գուցէ մի օր և է պարապմունքով, որով կարողանայք յարմար համեստ կեանք վարել ձեր ապագայում։ Նա ծանօթանալ գոյք. պ. Կար. Խուրշուդեանց, որ ինքնուսանի ատեր էք, խորհեցէք գոնէ ձեր գաւառակիցների, մտածեցէք նրանց դրութեան վրա և խնայեցէք ինքներդ, ձեր հեղինակութիւնը [illegible] ձեր գիտուններ, [illegible] բարեկամների վրա, ապա թէ ոչ մտածեք կը շարունակէ [illegible] ձեր [illegible] աղքատների թիւը, որոնց [illegible] արտասուքները արդէն թրջել և թրջում են Հայաստանի անմեղ անկիւնները...

Ցարգոյ խմբագիր, այժմ ժամանակաւոր յանձնում եմ ձեզ այդ 2 ր. 50 կոպէկը, որ բաւ ազնուականութեան պ. պ. Յար. Յովհաննէսեանցի և Կար. Խուրշուդեանցի գործադրէք յօգուտ Վասպուրականի սովեալների։ Թէև բաւ պահանջման միջնոր երկու պարոնների «Մեղուի» միջոցաւ պէտք գործադրէիք այդ գումարը, բայց մտածում եմ որ պարոնների համար մի և նոյն է, թէ «Մեղուի» միջոցաւ է գործադրված այդ գումարը, թէ «Մշակի», որովհետև երկուսն էլ իրանց ծառայութիւնները մատուցանում են հայ սովեալներին։

Սմբ. Փարամազեանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԻՆ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻՑ մեզ գրում են. «Ձեր լրագրի ընթերցողներին յայտնի է արդէն 50 տարեկան փեսայի, որ նշանուել է 12 տարեկան աղջկայ հետ։ Այդ օրինակին հետեւողներ էլ եղան մեզանում։ Մի ընտանիք իր 9 տարեկան աղջկան Նոյեմբերին նշանել է 30 տարեկան մարդու։ Հետ՝ Զարմանալին այն է, որ երկու ամիս առաջ աղջիկը 9 տարեկան է եղել, իսկ յանկարծ, նշանվելու օրը 13 տարեկան դարձաւ։ Գիւղի ծնողները երբէք իրանց աղջկան դպրոց ուղարկած չեն, որպէս զի չը լրբանայ»։

—

«Մեր ուսուցիչները, գրում է մեզ Հին-Նախիջեւանի մեր թղթակիցը, փոքր առ փոքր գնացի կատարեալ անկումն են գնում շնորհով մեծապատիւ հոգաբարձուների գործունէութեան։ Տղայոց դպրոցը խառնուել է և այս վերջին անձրևների ժամանակ դպրոցի առաստաղից այնքան ջուր էր կաթում, որ անհնարին էր դասատուն մէջ պարապել։ Ուսուցիչներից մինը առաջարկել է տեղափոխել ուսուցիչը մի ուրիշ տեղ, մինչև անգամ առաջարկել է իր սեփական հաշւով վարձել մի նոր բնակարան, բայց հոգաբարձուները մինչև այժմ ոչինչ պատասխան չեն տալիս։ Ուսուցիչները մոլորված մնացին, չեն իմանում ինչ անեն»։

—

ԱԼԽԱԲԱԹ գիւղի մէջ Հին-Նախիջեւանի գաւառում, ինչպէս մեզ գրում է մեր թղթակիցը, փոխանակ երեխաներին ուսուցանելու, դպրոցի չլինելութեան մէջ գալին և գարի են տանել և ուսուցիչը առանց փոխել են «գիւղական չրատեսարան»։ Շատ լաւ բան է չանծաղներ ունենալը, ասելցնում է մեր թղթակիցը, բայց ուսուցիչը բանդելը և չանծաղան նրա տեղ դնելը լաւ չէ։ Չը մոռանանք որ գիւղի դպրոցի պ-պ. հոգաբարձուները ստացան դ պ ր ո ց ը կառավարելու համար օրհնութեան կոնդակ վեհափառից, որ և տպված էր «Արարատ» ամսագրում։

—

Գ. Ց. Տէր-Աբրահամեանցի աշխատասիրութեամբ լոյս տեսաւ Նոյեմբերի սեփական տպարանում գեղագրութեան մի նոր տետրակ, որ բովանդակում է իր մէջ հայերէն, ռուսերէն և ֆրանսերէն գեղագրութեան բնտիր օրինակներ։ Թէ գեղեցկութեան և թէ կանոնաւորութեան կողմից օրինակները բաւական աչքոված են, մանաւանդ մեծ ուշադրութիւն է դարձրած հայոց տառերի ձևերի բազմազանութեան վրա։ Տետրակը բաղկանում է 14 երեսներից, նրա գինը 50 կոպէկ է։ Մեր դպրոցների վարչութիւնների ուշադրութիւնն ենք հրաւիրում այդ գեղեցիկ աշխատութեան վրա։ Ցանկացողները կարող են գնել Ռոստով քաղաքը, Դոնի վրա, «Донская Пчела» լրագրի խմբագրատունը, իրան պ. Նեգինեանին։

—

„Порядокъ" լրագիրը հաղորդում է, որ Ներկոյ ատրվայ սեպտեմբերից թէշկական ակադեմիան կընդունի ուսանողներին նոր հիմունքներով։ Ակադեմիայի ուզղակի երրորդ կուրսը համալսարանների բնագիտական բաժինների մէջ երկու տարի մնացած ուսանողները, բայց կը գերադասուին այն բնագէտները, որոնք աւարտել են համալսարանը։ Ակադեմիայից խորացնիչները պէտք է առաջ կարգվեն անմնայ ասանց մասնիթական պրակտութիւնների։ Աժմից առաջ նրանք բժշկական քննութեան կենթարկվեն։ Ընդունելութիւնը շարունակ...

...ւոր կը լինի։ Այն ուսանողներին, որոնց թուանշանները III կուրսին համապատասխան չեն լինի, կառաջարկվի մնալ Ն[illegible] մէջ, որ իրը թէ պատրաստական են կուռնենայ։

—

Ռուս լրագիրներում կարդում ենք որ բարձրագոյն հրամանով թոյլ է տրված քաղաքային դումաներին, որ եթէ մի որ դումայի նիստը չէ յայտնում ձայնաւորների օրինական թւով չը լինելու պատճառով, հետեւեալ անգամ նշանակված դումայի նիստը պէտք է օրինական և կայացած համարվի, ինչքան թւով էլ ներկայանան ձայնաւորները։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԻԱ

Լրագիրների մէջ կարդում ենք հետեւեալ տեղեկութիւնները։ Վիկտոր Հիւգոյի ծննդեան օրվայ համար, որ լինելու է փետրվարի 27-ին, Փարիզի մէջ մեծ հանդէս է պատրաստվում։ Հանդիսին մասնակցողները կը հաւաքվին Աստղի հրապարակի վրա և այնտեղից կուղևորվին այն փողոցը, որտեղ բնակվում է երեւելի բանաստեղծը։ Հիւգոյի տան առաջ մի բարձրաւանդակ կը լինի շինված, որի վրա հանդիսին մասնակցողները կը դարսեն պսակներ։ Ժամի 2-ին կէսօրից յետոյ Տրոկադերոյի դահլիճի մէջ Լուի Բլանի նախագահութեամբ կը սկսվի երաժշտադրական ժողով, որի ժամանակ կը խօսեն Փարիզի ամենայայտ հեռաւորները և կերգեն Փարիզի ամենայայտ երգիչները։ Գիշերը թատրոններից շատերի մէջ կը ներկայացվին Հիւգոյի հեղինակութիւնների կտորները։

Ըստ երևոյթին „Neue Freie Presse" լրագրի թղթակցի հետ Գամբետտա ասել է հետեւեալը. Այժմեան մինիստրութիւնը ես ամենայաւն եմ համարում նրանցից, որ հանրապետութիւնը կարող է ունենալ։ Ես միայն ցանկանում եմ, որ նա երկար կառավարէ Ֆրանսիային և որ ապագայ ընտրութիւնները այդ մինիստրութեան օրով կատարվին։ Արտաքին քաղաքականութիւնից ես գոհ չեմ եղել և բոլորովին չեմ ներշնչել „République Française" լրագրի յօդուածները Բուրտերեթ Անտունեկերի դէմ։ Ինձ վերագրում են պատերազմական ցնորութիւններ։ Այդ բանը գիտեմ են ասում, ի նկատի առնելով ապագայ ընտրութիւնները և կամենալով վնասել ինձ։

Ֆրանսիայի մէջ վերջին ժամանակները պատգամաւորների ընտրութիւնները կատարվում էին գաւառական ընտրողական ձևով։ Այդ ձևը այն պակասութիւնն ունէր, որ ընտրողները սովորված էին քուէարկել գաւառի մէջ ազդեցութիւն ունեցող, կամ մի հարուստ մարդու։ Ընտրողական այդ ձևը կամենում են փոխել և դրա փոխարէն մտցնել ցուցակներով ընտրութեան ձևը։ Այս դէպքում գաւառը կուսակցութիւնների մասնաժողովները առաջարկում են իրանց կանդիդատներին, որոնք կարող են և ուրիշ գաւառներից լինել և ընտրողները նրանցից իւրաքանչիւրին պէտք է քուէարկեն։ Այս դէպքում պատգամաւոր կընտրվի այն անձը, որ յայտնի է իր պետական ընդունակութիւններով։ Այս վերջին ձևը կամենում են մտցնել հանրապետականները։ Հանրապետութեան հակառակորդները, որոնք չեն ցանկանում ընտրողական այդ ձևը, պնդում են, որ այդ դէպքում Գամբետտա կընտրվի ամենաքիչը 20 դեպարտամենտների մէջ և որ այդ ժամանակ նա կատարելապէս կիշխէ թէ պատգամաւորների ժողովի վրա և թէ ամբողջ Ֆրանսիայի վրա։ „Rappel" լրագիրը դրան պատասխանում է, որ Գամբետտա հիմա էլ իշխում է պատգամաւորների ժողովի վրա և որ ցուցակներով ընտրութիւնները այդ կողմից գործի դրութիւնը բոլորովին չեն փոխիլ։ Լրագիրը աւելացնում է, որ ընտրողական այդ ձևը կազատի Ֆրանսիային ոչնչին պատգամաւորներից, որոնք իրանց ընտրողների առաջ հեղինակութիւն ունենալու համար խնդրում են մինիստրների նախասենեակների մէջ և աշխատութիւններ են խնդրում իրանց ընտրողների և նրանց երեխաների համար։

Ահա հասարակ միապետականները համառաջ ընդդիմադրում են, որ ցուցակներով ընտրելու ձևը ընդունեն, որովհետև այդ ժամանակ նրանցից շատերը կը զրկվեն պատգամաւորներ լինելուց և իրանց նպատակին հասնելու համար բոլոր միջոցները գործ են դնում։ Նոյերում „Figaro" լրագիրը մի յօդուած է տպել, որով ապացուցանում է, թէ Գամբետտայի և նրա կողմնակիցների յաղթութիւնը ապագայ ընտրութիւնների ժամանակ պատճառ կը դառնայ մի պատերազմի Գերմանիայի և Ֆրանսիայի մէջ։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բեռլինի նահանգական դատարանում այս օրերը քննվում էր մի գործ որ յայտնեց մի շատ հետաքրքիր հայց.—կարող է արդեօք մի լրագրի խմբագիր երկու անգամ մի և նոյն յօդուածի առթիւ դատապարտվել։ «Volkszeitung» լրագրի մէջ տպված էր մի շարք հետու յօդուած կիսապաշտօնական թերթերի տուած տեղեկութիւնների մասին։ «Volkszeitung» լրագրի կարծիքով այն տեղեկութիւնները, որ նրանք հաղորդում են, ստացված են ոչ թէ մինիստրներից, այլ այն պաշտօնեաներից, որոնք մի ձևով տեղեկութիւններ են գրում, իսկ միւսով փողեր առնում։ Ցուցակագիրը ի միջի այլոց այդ տեղեկութիւնը առում է և «Post» լրագրի մասին, որի առթիւ—«Post»-ի խմբագրութիւնը «Volkszeitung» լրագրի խմբագիր Ֆիլիպսին դատ կանչեց։ Դատաստանը վճռեցին 300 մարկ տուգանքի ենթարկել։ Այդ վճռից յետոյ, նոյն յօդուածի համար խմբագիրը դարձեալ դատի կանչեցաւ ներքին մինիստրութեան ծառայողների կողմից։ «Volkszeitung» լրագրի խմբագրի փաստաբանը պաշտպանելու ժամանակ հետեւեալ օրինակը բերեց.—եթէ մարդ մեղադրվելու լինի դողքի գէմ յարձակվելու մէջ, միթէ այդ դողքի ամեն մի սոլդատին իրաւունք պէտք է տրվի առանձին առանձին այդ յօդուածագրին դատի կանչել։ Դատարանը այս անգամ Ֆիլիպսին արդարացրեց, անհարկելի համարելով մի քանի անգամ պատժել մի և նոյն յանցանքի համար։

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

ԼՈՆԴՈՆ, 16 փետրվարի։ Անգլիացիները յետ են մղված Նաթալեան գծից, Լէնգստենից ոչ հեռու։ Երկու կողմից էլ մեծ կորուստներ եղան։ Մի քանի անգլիական օֆիցերներ, նրանց թւում և մի քանի բարձրաստիճաններ սպանված կամ վիրաւորված են։ Բոլոր վիրաւորվածները, որոնք եկան անգլիական բանակից հաստատում են որ Կոլլէյ սպանված է։ Սպանված են միայն 100 մարդ անգլիացիներից. 60-րդ գունդը գրեթէ ամբողջապէս ոչնչացրած է։ Անգլիացիները ստիպվեցան յետ քաշվել, պատերազմական պաշարների պակասութեան պատճառով։

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 16 փետրվարի։ Պետական բանկի 5% տոմսակը առաջին շրջանի 95 ր. 62 կ., երկրորդ 93 ր. 25 կ., երրորդ 93 ր. 50 կ., չորրորդ 93 ր. Ներքին առաջին 5% փոխառութեան տոմսակը 224 ր. երկրորդ 221 ր., 75 կ., արեւելեան առաջին 92 ր. 35 կ., երկրորդ 92 ր. 25 կ., երրորդ 92 ր. 25 կ., ոսկի 7 ր. 80 կ.։ Ռուսաց մի ր. Լօնդոնի վրա 25,12 պէնս, ռուսաց 100 ր. Համբուրգի վրա 214 մարկ. 62 պֆ., Փարիզի վրա 265 ֆրանկ 62 սանտիմ։ Բորսայի տրամադրութիւնը թոյլ է։

Խմբագիր—Հրատարակիչ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ